ДЗЯННІЦА

Вестка Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту.

Асобны №. каштуя усюды 35 кап.

№ 26

ГАЗЭТА КАШТУЯ:

	На 12 мес.	На 9 мес.	На 6 мес.	На 4 мес.	На 3 мес.	На 2 мес.	На 1 мес.
У Расеі	15р.—к.	11р. 50к.	8р.—к.	5р. 20к.	3р. 90к.	2р. 60к	1р. 30к.
За граніцу	20р.—к.	18р.—к.	12р.—к.	8р. 70к.	6р.—к.	4р.—к.	3р.—к.

Калі выпісваецца разам некульні №№, та робіцца уступка на 20%.

Перамена адрысу каштуя 50 кап.
Радакцыя і Адміністрацыя: Масква, Паварская, 52.

Масква, 1918 г. 19 Аугуста. Выходзіць ня меньш чатырох разоу у месяц. І-й год выданьня.

Канцылярыя Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту адчыняна што дня, апроч сьвят, ад 10 г. да 4 гадзіны дню.

В скором времени при Бѣлорусском Національном комиссаріатѣ открываются курсы политическихагитаторов,

В число курсантов принимаются т. т. бѣлоруссы—коммунисты, а также т. т. с рекомендаціями общественных организацій, стоящих на платформѣ **Совѣтской власти,** преимущественно крестьяне и рабочіе. Желающіе поступить на курсы должны подать письменныя заявленія в **Бѣлорусскій Національный Комиссаріат: Москва, Поварская, д. 52.**

О времени открытія курсов будет об'явлено дополнительно.

Зав. агит. отд. **Макаренко.**

Секретарь **П. Закин.**

ОТ НАРОДНАГО КОМИССАРІАТА ПО ДѢЛАМ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ.

НАЗНАЧЕНІЕ.

Завѣдывающим Информаціонным отдѣлом при Народном Комиссаріатѣ по Дѣлам Національностей назначается тов. **В. А. Миллер.**

Замѣститель Народнаго Комиссаріата по Дѣлам Національностей **Фр. Розин (Азис).**

Управляющій дѣлами Народнаго Комиссаріата по Дѣлам Національностей **С. С. Пестковскій.**

—

ОТ НАРОДНАГО КОМИССАРІАТА ПО ДѢЛАМ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ.

НАЗНАЧЕНІЕ.

Завѣдывающим Белорусским Комиссаріатом назначается т. **І. В. Лагун;** помощником его—тов. **А. Х. Устилович.**

Замѣститель Народнаго Комиссара по дѣлам Національностей **Фр. Розин (Азис).**

Управляющій дѣлами Народнаго Комиссаріата по Дѣлам національностей **С. С. Пестковскій.**

—

ОТ НАРОДНАГО КОМИССАРІАТА ПО ДѢЛАМ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ

НАЗНАЧЕНІЕ.

Замѣстителем Комиссара по Армянским Дѣлам назначается тов. **П. Н. Манинціан.**

Замѣститель Народнаго Комиссара по Дѣлам Націоальностей **Фр. Розин (Азис).**

Управляющій дѣлами Народнаго Комиссаріата по Дѣлам Національностей **С. С. Пестковскій.**

—

ПРИКАЗ

центральной коллегіи о плѣнных и бѣженцах № 32.

7-го августа 1918 года.

ИНСТРУКЦІЯ ПО ОБСЛУЖИВАНІЮ В МЕДИКО-САНИТАРНОМ ОТНОШЕНІИ МѢСТ СКОПЛЕНІЯ БѢЖЕНЦЕВ.

Обслуживаніем в медико-санитарном отношеніи мѣст скопленія бѣженцев вѣдаетъ медико-санитарное Совѣщаніе при мѣстной Коллегіи о военноплѣнных и бѣженцах примѣнительно к приказу Центральной Коллегіи за № 4 от 14-го мая сего года. В цѣлях предупрежденія заразных болѣзней и мѣстах скопленія бѣженцев необходимо:

1) Произвести учет их и вести счет прибывающим вновь и от'ѣзжающим.

2) Устройство на мѣстах питательно-продовольственных пунктов (чайных, столовых).

3) Обезпеченіе медицинской помощью, как амбулаторной, так и станціонарной.

4) Устройство бань, прачечных и дезинфекціонных камер. Для производства учета бѣженцев на мѣстах большого скопленія их, а также для производства учета прибывающим и убывающим — организовать Регистраціонное Бюро.

Сообразно количеству бѣженцев и потребностей открыть столовыя и чайныя, а также обезпечить бѣженцев кипяченой водой. Для обезпеченія медицинской помощью открыть амбулаторіи въ районах размѣщенія бѣженцев, считая районом работы каждое мѣсто расположенія 5.000 чел. В амбулаторіи должны быть 1—2 врача с обязательством нести дежурства по осмотру бѣженцев, снимаемых с поѣздов, подозрительных в отношеніи инфекціонных заболѣваніи, и 2 помощника, (сестры и фельдшерицы.

Из разсчета на 10.000 бѣженцев должно быть лечебное заведеніе на 100—200 коек с инфекціонным бараком на 50 коек (в случаѣ надобности—расширить).

Для обслуживанія санитарной помощью придать санитарнаго врача, в вѣдѣніи котораго и находится в санитарном отношеніи данный район, в его распоряженіи 1 и 2 дезинфекціонных отряда. Дѣлая періодическіе осмотры района, в отношеніи его санитарнаго состоянія и предпринимая в этом направленіи мѣропріятія (бани, работа дезинфекціонных камер, производство дезинфекцій и т. п.), санитарный врач получает свѣдѣнія о случаях заразных заболѣваній от амбулаторных врачей.

Для производства прививки осны, кромѣ производства таковой при каждой амбулаторіи приходящим больным поручить спеціальным лицам (фельдшерам или сестрам) производить на домах и согласовать их работу с указаніями санитарнаго врача, в вѣдѣніе котораго передать этот персонал. Для раціона больных в лечебных учрежденіях принять нормы военно-санитарнаго вѣдомства. Для продовольственно-питательных пунктов нормированные продукты выдаются не свыше норм, установленных мѣстными продовольственными комитетами.

Прививка осны обязательна. В случаѣ необходимости организуется прививка противотифозной и противохолерной вакцины.

Общее руководство медико-санитарными мѣропріятіями сосредоточено во врачебно-санитарном отдѣлѣ Центральной Коллегіи, куда и надлежит обращаться за справками и указаніями. Адрес для писем: Москва, Большая Никитская, 43, Центральная Коллегія, Врачебно-Санитарный Отдѣл.

Адрес для телеграмм: Москва, Центроплѣнбѣж. Санотдѣл.

Председатель Центральной Коллегіи

Уншлихт.

Масква, 19 аугуста.

Вялікая расейская равалюцыя ідзе уперад нясупынным ходам, паглубляючы і пашыраючы свае заваевы у барацьбе з старым адмираючым буржуйным укладам жыцьця. Пры сабе яна нясе гостры меч, якім проста, з рукі перасекая усе опынкі ей і шагая даляй. Гэты увераны ход яе па пуціня да сацыялізмы сваею яснасцью і праудзівасцю на смерць запалохау ня толькі буржуазею, а і яе блізкіх сяброу, права-сацыялісткія партыі. І нават, выходзіць, што спух апошніх куды больш, бо старэньня іх у поперак дарогі равалюцыйнаму развіцьцю — куды большыя! Ды і нядзіва: правыя сацыялісты у адносінах да равалюцыі дамакрацкай.

Гэту прауду нам ясна адбівая сучасная палажэньня палітычных спрэчак. Тоя мейста, якоя займалі кадэты (буржуйная партыя) у адносінах да сацілісткаго руху, цяпер занялі правыя сацыялісты.

Ля іх да смерці страшна здань сацыялізмы і колькі маюць змогі— яны і ваююць з ею.

А як вайна—дык вайна! Ды яшчэ клясовая! Вось правыя сацыялісты, нямаючы падпоркі у Расейскум працоунум народзя, пакінутыя ім з усімі манаткамі сваімі перакінуліся на службу к сваім блізкім суседзям—бойнай буржуазеі і ідуць з ею у ногу, побач. Буржуазея дае грошы, яны ж званьня сацыялісты —прадстауніка народу—і справа ладзіцца: ахвотна спяшаць да іх усякія чарнасоцянцы і буржуазея другіх краіоу і з варужжам у руках робіцца паустання супроць таго народу, ад якога яны жывуць.

Гэта з'явішча зусім згодна законам барацьбы паміж асобнымі клясамі народу і дзівіць нікога няпавінна. Тоя, што дорага работнічаму люду—шкодна ля багачоу.

Сярэдзіны ж быць ня можа.

І вось, маючы больш выгадау мілаго буржуазеі парадку, правыя сацыялісты і стаяць за яго. І гэта ікрас добра, бо навучая кожнаго чалавека разбірацца у том ліку рожных сацыялістычных партыяу, з якімі яму прыходзіцца спатыкацца у цяперашні гістарычны час. Выходзя, што слова сацыяліст— яшчэ зусім ня робіць чалавека прыхільнікам працоунаго народу і можа, наадварот, хаваць пад сабою злога яго ворага. Так цяпер і есцяка. Равалюцыя у няспыннум сваіом бегу сарвала туль з вачэй ліцамерау і палажыла парох праз усе обчаства: па адным боку пярогу яна паставіла варагоу сваіх— па другую — абаронцау, працоуны народ. У купу з варагамі—буржуазеяй і грашауніцтвам, сталі і правыя сацыялісты. І вось ідзе барацьба, гарачая смяртовая, у якой, мы верым, пабядзіцялям, нягледзячы на сучасны пераваг сіл у сусьветнуй буржуазеі, застанецца працоуны народ!

„Угаворнікі“.

У аднэй сваіой прамовя, гаворануй на перад народнім засяданьню беларускаго навукова—культурнаго обчаства у Маскве, слябер надзвычайнай міссі, прысыланай Сакратарыятам „Беларускай Незалежнай Распублікі“ да Расейскаго радаваго правіцяльства с паведамленьням яму аб незалежнасці Беларусі, „актыуны вядомы беларускі дзеяч“, „свядомы і шчыры“ беларус п. А. Цвікевіч паведау слухачом аб тым, як іх, мінскіх радцау, у той час зусім і ня думаушых аб незалежнічастве, угаманілі „вілянскія беларускія колы“ стацца гарачымі прыхільнікамі яе і абвесціць Беларусь „Незалежнай Народнай Распублікай“. „Прыехау да нас,—казау п. А. Цвікевіч:—з Вільні правадыр тамтэйшай беларускай рады, ягомасць І. Луцкевіч, ды як убачыу у нас сумленьня на конт таго, абвешчваць ці не Беларусь незалежнай, дык ажно зяхнууся. „Ці вы маяця толк у галаве!—закрычау ен нам—у такі выдатны час адказвацца ад гэраічнаго жэсту (ківок рукі)! Пасудзеця, падумайця, узяушы да рахубы тую працу, якую нам удалося пад аховаю немца зрабіць у старой акупацыі. Вось паслухайця: за тры гады мы адчынілі 170 ніжэйшых школак, некулькі курсау ля вучыцяліоу. Перавярнулі у беларускую свіслачаскую семінар'ю; па касціолах у нас ксяндзы казань кажуць на беларускай мовя. Абвесткі немцы на ей пішуць ды інш. Адным словам—Гродзяншчына і Віляншчына дапамінаюць пору Кейстута“. Як сказау іон нам гэта, мы проста былі апоўны посьпяхам і... згадзіліся. Угаварылі нашмэнт“.

Ці прауда гэтаму, ці не, нам ня дужа цікава. Мы добра ведаям, што гэткіх беларусау, якімі есцяка п. А. Цвікевіч і хаура усіх мінскіх радцау, угаварыць ня патрэбна, бо яны самі чуюць, адкуль пахне тая ці іншая выгада іхняму класоваму палажэньню. Ды і ня у іх справа: зачапіць прышлося іх у сілу тэй характарнасці прамовы, і можа стацца, мэтадау палітычнай працы, яскрава адбіваючых у гэтуй прамовя. Нас цікуя боляй тая хэура, якая „угаворвая“ на спадобныя рэчы, гібяльныя і пакасныя, як абвяшчэньня „незалежнай“ залежнасці, і старэнная ужываньня яе сярод цемнаго і дужа здатнаго на усялякія угаворы беларускаго селяніна.

Ужо с часау акупацыі заходняй часткі Беларусі немцамі у 1915 годзя, заставшыя у Вільні беларусы сталі ужывацца да новых варункау, прымяркоуваца да іх. Праз кароткі тэрмін нашчупаушы глебу ля працы, яны сумелі намеркаваць яе у адзін бок: пад крэпкаю і надзейнаю рукою нямецкай улады вясці нацыянальна-культурная атрэджэньня Беларусі пад ухілам да Заходу, бач з адметна нямецкаю арыянтацыяю. Троху маючы перавагу у гэты бок с прычыны адвароту да расейскай самадзяржаунай палітыкі руссыфікатарства, троху захапіушы „заходня-польскай“ арыянтацыі с часоу прычашчэньня да беларускай працы, а рэшту дапоуніушы па рахунку моманту, і вышла тоя, што у нямецкай буржуазеі пад рукамі залажылася паслухняная супроць расейская арганізацыя агітацыі і прапаганды. Есцяка вядома, што хітрыя і прабачныя немцы скемілі усю тую карысць ад працы гэткай арганізацыі і усяляк[с]я пачалі пасабляць ей. Кожны уцічатак у тым ці іншум напрамку няпатрабавау ніякіх асобна цяшкіх кампенсацыяу, і старэнныя беларусы, абожваючы немецкую буржуазею за добрыя і спагадлівыя адносіны да іх, вялі работу „на всѣх парах“. І чым даляй, тым боляй нямецкая арыянтацыя засосвала іх, усе яскравяй прабіваючыся у плепах іхняй працы. Гэтак адчынятыя у Гродзяншчыня і Віляншчыня, як ніжэйшыя школы, так і вышэйшыя, як курсы вучыцяліоу, так і сямінар'і вучыцяльскія, перабудованы на нямецкі лад; сыстэма у іх навучаньня нямецкая; нямецкія ж дарэктары нават, і някаторыя падручнікі напісаны ля гэтых школ і курсау немцамі. Даляй, шырока пастауляная друкарская дзеяльнасць так сама падпала пад нямецкі уплыу, і ужо с першых нумароу „Гомана“ і другіх выданьняу мы бачым, як глыбока „гэрманізм“ запау у сэрца беларускіх дзеячау у Вільні. У газэтах і кніжках хваліліся, як нямецкія гасударскія парадкі, так і культура нямецкая, навука, нават сам народ адмечауся ад расейскаго тымі, ужываючымі немцамі весь час, адметкамі, якія крыудзяць усякаго чалавека. Рабілася уражэньня, што праводзючая беларусамі у акупацыйнай часцы Беларусі праца, есцяка толькі па няразуменьню такою, сапрауды ж гэта праца нямецкая—праз беларусау немцау. Гэтак спрэс і цятам выходзіла супрацоуніцтва беларусау і гэрманцау-заходнікау. Толькі і адмечался тым беларуская частіна гэтай супольнай працы, што яна насіла адбітак „угаворваньня“.

Далей дайшло да таго, што у 1916 годзя той самы „угаворнік“ мінскіх радцау да незалежнасці з'ездзіу у Берлін да Вільгэльма с праханьням узяць Беларусь пад сваю высокую апеку дзеля таго, мабыць, каб зрабіць скончаны зліу беларуска-нямецкау працау у чыста нямецкую. Адказ Вільгэльма, як скутак прозьбы, застауся ля пагэтабочных беларусау у цемры няведаньня. Праца ж угаворнікау пошля гэтаго візыту у нямецкум нахілу загібая яшчэ шмат крывей і геткім чынам цягнялца да 1917 году, калі расейская раваліоцыя робіць значны зварот ветру у сусьветнум палітычным палажэньню. Здавалася б, што гэта вялікая з'явішча у жыцці усіх расейскіх народау, а у тым ліку і беларускаго, вымусіць павярнуць твары і надзеі на усход. Так яно з усімі і сталася. Вілянскія ж беларускія „заходнікі“ двадцатаго стогодзя і няпазарыліся на пекнасць і выгады заваеу расейскае раваліоцыі. Ужытая і пачэпляная жалезная нямецкая дысцыпліна, лагодна стрэтая, настроіла і душу і думкі іх па жаданнуй сабе дарозя і сумела нядаць звярнуцца у няпрыемны ля нямецкай буржуазеі бок. І вось сталася так, што чым шырэй і глыбей ахапляла раваліоцыя усе вобласці жыцьця расейскаго, тым даляй і уверанняй адхілялася разам з усей буржуазеяй, і работа падпаушых пад яе уладу віленскіх беларускіх сацыялшавіністау „заходнікау“. Падаспеушая с прычыны большаго захопу немцамі Беларусі можнасць развярнуць далей сваю „угаворніцкую“ працу, вымусіла ля гэтых паважных панау нялічыцца ні с чым, толькі б усякімі праудамі і няпраудамі „угаварыць“ як найболыш беларускаго здатнаго к усяму народу на пахіл да Заходу. Зрабіушы у скутку да смешнаго дзіцячы крок абвяшчэньня беларускай „Незалежнасці“ пад верхауладствам Вільгэльма, вілянскія, а ужо цяперака разам з імі і мінскія, беларускія дзеячы, падбавіушыя свае сямейкі заведамымі чорнасотнікамі руссыфікатарамі і паланізатарамі, стараюцца скарыстаць неяснасць міжнародовых адносін і ахапіць сваею працаю „угаворваньня“ усю Беларусь. Ля гэтаго у іх адведзяны страніцы гасцінных газэт, дзе што дня можна чуць такія вагкія даказы у патрэбнасці заходняй арыянтацыі, якую ля прыкладу я бяру з № 52 „Гоману“.

У гэтуй газэтя у стацьці „Усход ці Заход“? ягомасць І. Мелешка вось чым стараяцца праканаць беларусау і іх адвечную прагнасць да Заходу. „Ужо самая гэаграфічная палажэньня Беларусі,—гаворыцца у гэтуй стацьці—было прычынаю нашаго (беларусау) цягу на заход і да Балтыцкаго мора з дауных часоу. Некалі глаунай торговай дарогаю былі рэкі, а яны (Дзьвіна, Неман і інш.) ікрас плывуць да Балтыцкаго мора. Цягацеьня да Заходу і да мора было гэткая сільная, што беларусы у сваім дзяржаўным будаунітцтве былі прымушаны шукаць (?!) найцяснейшай еднасці з ліцьвінамі... Ды і у блізшыя часы нашы зносіны з заходам ня спыняліся. Яны далека вышлі за межы торговых спрау і перайшлі на грунт навукі і, наагул, духоунаго жыцьця. Вялікія пераворогы у думках заходу на мяжы сярэдніх і новых вякоу знаходзілі у нас жывыя адгалоскі. Сусьветныя адкрыцця Заходняй Эуропы прысвойваліся беларусамі вельмі скора і мы друкавалі першую беларускую Біблію у 1517 годзя—цяраз 67 год пошля таго, як Гутэнбэрг выдумау рухомыя друкарскія літары. А віньеткі і загалоуныя літары, якімі Скарына друкавау сваю Біблію беларускую, былі ужыты пасля да друкаваньня Біблії Лютэра, і гэта паказывая якія усебаковыя зносіны мелі мы з заходам“. Даляй ягомасць І. Мелешка датыркая партыі Беларускай Сацыялістычнай Грамады і, разбіраючы яе пагляды на зямельную справу, круцячы-муцячы, вывод[зіць], што гэта значная беларуская партыя „пала[ж]ыла пачатак усяму гасударственнаму будаунству „Незалежнае“ Беларусі і бадай, „так сама цягнула на Заход“.

Заплутаушыся, ці мо знарок заплусіушыся, з Грамадою, якая ні незалежнасці ня патрабавала, ні да Заходу ня цягнула (Глядзі Праграма Бел. Сац. Грам. выданьня 1917 году, Мінск), наш шчыры служака нямецкае арыянтацыі да смешнаго здзіцячан і у ва усіх сваіх па ягонаму ваxкіх даказах, і у гістарычных закладзінах беларускаго жыцьця цемна блукая, шукаючы, як вольнай праявы сваіх думак, якоясь там заходняе арыянтацыі беларусау. Гэта мыльна-булбаковыя, на здзіу цудоуныя прыклады—скутак нацягнанасці і хвальшы, на чым енкія махляры з Вільні стараюцца абмануць і спакусіць вочы. І такім чынам спрэс і на усцяж гэткія выхілясь можна бачыць у іх хітрым уладаньню.

Вядома, і гэтаго досі старчая ля ціомных грамад беларускаго народу ды яшчэ у палажэньню прымушанаго змоуку, праз што нельга раз'ясніць усе спакусныя падсебрываньня іх. І ліхая губільная праца можа даць тыя ці сія плены, звіхнуушы якуюсь частку людзей у другі бок. З гэтаго і шкодны яны. І толькі з гэстаго! Бо што ж датыча сур'езнай апаскі ад няпачэснай „угаворнасці“ усякімі „заходнікамі“ і „незалежнікамі“ — аграмаднай часткі беларускаго народу, з чаго б магло б стацца што кольвяк няпаправімая, як прыкладам выказаньня пахаценьня быць пад апекаю Германі, ці у злуца з Польшчаю ды інш та гэта дарэмна. Тыя вагкія і мосныя хвактары, якія з усіх бакоу радняць беларускі працоуны народ з расейскім—сумеюць паспрачацца з усімі варажнымі ім сіламі. Племянная роднасць, роднасць па языку, веры, ды аднакавасць сацыяльных і акапамічных інтарэсау — што ж можа быць сільней. А калі дагэтаго дадаць яшчэ і той фактар, імя якому Расейская Вялікая Раваліоцыя, забраушая у ахвяру шмат і беларусау і усосаная імі у душу і цела—та, як сказана, злука між велікарасейцамі і беларусамі забяспечяна з усіх бакоу і ад усіх варагоу. Гэта, бадай, вядома і служкам сусьветнай буржуазеі, рожным „угаворнікам“—заходнікам і незалежнікам! Але працаваць у сваем кірунку ім трэба! Бо лепі тужыцца змагацца, ніж сазнаць і памерці. Хай жа стараюцца! А угаварыць беларускі народ—ня тоя, што угаварыць А. Цвікевіча і усю хэуру такіх. Язык апухня!

Шчыры Беларус.

Бежанцы.

Пяраўшоу—пярабег над старонкай маей
Нябывалы дауно, нячуваны віхор,
І заліу, як вадой, зямлю сльозкай з вачэй
І спугнуу—страсянуу болью нутрыны гор.
Як дарожкі вядуць—быццам ралкі бяроз—
І сюды, і туды, удаужкі, упапярок—
Ад зямлі да нябіос— льоскат дробных
кальос
Цяжкі енк атдае ад зямлі да аблок...

Алена.

Алена ні зашта ня хацела выходзіць замуж за Лявона; яна яго ні каліва, ні беднаго ня любіла. Але бацькі яе дыхнуць ей ня давалі ды годзі! З якім другім хлопцам яна ня спаткаяцца ды ня прагуляя колькі часу, бацькі ужо на заутра і пачнуць упікаць ей гэта:—Ага, дык ты усе-ткі свае лясы верціш, галубка! На нашы словы ні шмапаяш, навэт! Пачакай, мілая, адрыгномся мы табе. Мы табе пакажам твой распуст нябось!—так і спавядалі яе нябараку. Ды мала таго, што спавядалі словам, а навэт яшчэ і знакамі падціскалі сваю злосць на іой. Цэлы дзень скоса пазіралі на яе, цураліся ласкава звярнуцца—проста нядбалі, што яна, Алена, у іх есцяка.

Надта дрэнна было гэта беднуй, зусім нявінуватуй, дзяучыня. Проста сама яна няведала, як бы ей вырвацца з гэткаго палажэньня, што ей зрабіць, каб боляй нябачыць напрасных упічынкау, дарэмнай лаянкі: „Ці ж я такі паспела за сваё жыцьцё награшыць столькі, што Бог мяне карая бяз усякае літавосці? Здаецца я чэсна пражыла свае семнаццаць гадкоу, а тота ж прыходзіцца пакутуваць! Эх, эх, эх! Ласьня я вінавата, што у мяне ужо душа так склалася, што сэрца ня у той бок горняцца, кудыб бацькі хацелі? Вось ужо нехта іншы таму віною, бо я з нараджэньня маю усе свае, асобная, рожная ад другіх... Бацькі б хацелі, каб я кахала Лявона за тоя, што ен багаты, ды знатны! Ля іх усіо укладаяцца у багацце. Божа мосны! Гэта ж іх цямната, забабоны некія. Яшчэ час ня змог прымусіць іх адчыніць вочы іх душы, каб паглядзець імі сапрауднеі на жыцьціо. Ласьня усе у багацьцю? А дзе ж душа, дзе сэрца люцкія? Я ужо ня кажу аб прыгожасці. Ці ня ад сяго залежыць усіо? Я думаю, што так, чаму і разыходжуся з бацькамі, чаму і нянавідзяць яны мяне“,—часта адна Алена думала так; а з рэдку перадавала гэты свае думкі і тым хлопцам, якіх яна лічыла разумнымі у мястэчку. Найчасцей яна дзялілася імі з Фліорам, Анухрэя Зрэбы сынам. Па праудзя, таму яна да яго болей была прыхільна і бліжэй усіх мела у воку, што ен заусюды спагадау ей, хваліу за яе свядомасць у агляду жыцьцявом і... быу хлопцам хоць бедным, ня знатным, за тоя прыгожым, шчырым ды шчэ смецкім, бывалым. Вось заусюды, калі што з Аленаю рабілася кепскаго, яна старалася спаткацца з Анухрэйчыкам, як прасывалі у іх Фліора, і яму вылівала сваю скаргу. Фліор яе суцяшау, бадзёрыу і прызывау цьвердаю быць, ня здавацца перад ніякім напльывам варожных ліхіх з'яу. Алена разставалася з'ім суцешанаю-спакойнаю і радцей зіркала у будучыну, надзейняй малявала яе прыгожасць і прыемнасць.

Толькі гэткі лагодны яе настрой абдавау датуль, пакуль яна ня даходзіла да свайго двару: што ні раз, аткуль бы яна ня прыходзіла, яе у дварэ чакалі: ці Лявон, понглазы, сур'езны з узгляду, ці маці, якая старалася дацячы яе за нядбайнасць—праз якую яна ня захацела сустрэцца з Лявонам. І адзін, і другая—духам сваім мярцвілі розцвіт яе пахацень і, як кондраю, сухою апраталі яе [illegible]. Толькі вочы здаліок убачвалі [illegible] варэі, у двара, міжвольна апускаліся яны к дому; у галаве спіхалі нырпаліць думкі, а замест іх ачувалася, бы аткуль залезшая, гнятучая, валавяная ціжар; падкошваліся ногі і хацьба прыпынялася. Сілком, натугам трэ было брацць, каб ня спыніцца на мейсту, а дайходзіць да двару, ці парогу.

— Што ты злуешся заусюды?—пытау яе Лявон пры першуй стрэчы, акідаючы Алену зіркам з галавы да ног.

Калі ж была маці—та казала:—

— Ну, што ж, разумніца мая, колькі вурокау здала свайму кахапачку? І без нічога разсталася з'ім?

І на адно, і на другоя Алена старалася ня адказаць, цяжка і крыудна было стрымацца, але яна тужылася і стрымоувалася. З мацярью—та на сім і канчалася: варажасць спрavаджала абедзьвіх да сну, ну, а на Лявона усе-ткі яна ня гэтак тачыла зубы, бо, па яе разуменьню, ен быу меняй віновян і яму яна, спусціушы крыху часу, адказвала на пытаньня і слова другоя дабауляла да гутаркі. Вядома, якая там была ужо гутарка з нялюбым чалавекам, ды яшчэ ... рок, нагальна лезучы да ... сваімі

АД РАДАКЦЫІ.

Рукапісы, якія прысылаюцца ля друку, павінны быць чытальна напісаны на адным боку паперы.

Няпрынятыя рукапісы звяртаюцца аутарам, калі ля перасылкі будзэ прыслана марка. Малыя рукапісы ня варочаюцца зусім.

РАДАКТАР ПРЫМАЯ ад 11 да 4 г.

Радакцыя і Адміністрацыя: Масква, Паварская, 52, тал. 1-51-63·

Паглядзіш—доугі цуг... густы сум давіць·твар,
У сяродку, у душы, нязвычайны спалох...
І людзей, і жывьол, як на пебя тых хмар,
Што пусціу пагулянць разгнявіушыся бог.
На людзях адабіт дзікім выглядам страх
Крокам спугным, які у пуць няверны жане,
Кроу застыла с пяском на мазольных нагах,
Адранцьвела істота у някельнум агне...
Што прайшлося—у мамэнт вышла с памкі зусім...
Ды на што азіраць калюшковую пуць?
Хай зоядая агонь хаты цьоплыя, ім
Трэ забыць пра той час іх вярнуць...
Там ня хаты адны—там і гумны стаяць,
Паміш хатак садкі, за гуменцамі луг;
А шчэ даляй, за луг,—там дубровы наукруг
Апінаюць наукол, як вянком сяпажаць.
І ручук ліпняку, ды лазінкі пад ім—
Палатно разаслана (бы стушкі)—ляжыць;
С перапугу забыт—ды няведама кім
Андарачык стары ля дзядулі узлажыць...
Ай, даволі казаць,—даражэй бач німа
Той краіны, дзе жыу, гадавауся і рос,
Дзе іграла вясна, дзе трашчала зіма,
Дзе маленькім гуляу пад ценямі бяроз,—
А патом, што ж зрабіць,—хто жывы—пакідай...
І пашлі: з мужыком побач конь, а кароука з жаной,
Бяз яды, бяз надзей ды у няведаны край,
Ад краіны сваей, Беларусі радной...
Рэжа душу так жаль... Хто ж нязная усяго?
Нават у рыку кароу, у рагатаньню каньоу
Чутны отгук нямы, отгук страху таго,
Што навалай ліхой на краіну зышоу...
Паабапал дарог ніва убрана ляжаць,
Дзе пад жытам яны, а дзе жоутая яр.
Ой, шчасьлівянькі той, хто іх будзя зжынаць,
Геты працы свой пльон—неацэняны дар!..
Хто хацеу, хто чакау, каму трэба было
Зварушыць, скалыхнуць хлебаробау спакой?
Каб жыцьцьо наусягды ад яго одняло,
Чым дарожыць у жыцьці йон, чым цешыцца той...
Усе пашлі ад гумьон, ад палосак, плугоу
Па дарожках крывых, цяраз рэчкі й лясы
Пагублялі дзе хто і сясьцьор і братоу,
Як часамі снапы губяць так каласы;
Тутдзядуля, тутсын— пахавай і забуць,
Бо ціпройдзяш калі ужо сюдэма--наурад...
—Но-о, Гнядая, спяшы, дзе канчаяцца пуць?
—„Саламея, маучы, ня глядзі ужо назад“...

* * *

Цьомны-Ньоман, ад сьльоз ня хвалюйся крапчэй.
Абмываяш крывьой берагі ты свае.
Там ля Коуны у цябе Вільля ціха уцяче
І крыві, і сьлязін яшчэ больш уліе.
Промінь страшны агню ад Прыпеці к Дзьвіне—
Стараны мае рэчкі адбіця у вадзе,
Хай патомак загляня ды іх пракляне,
А аб шчасьцю люцком рэч сваю павядзе...
Нам судзіу цяжкі льос жыць у ліхія часы,
Працярпелі усяго—больш ня будам цярпець?—
Пачном з вераю жыць, што калісь будзям мець
Долю шчасную й жыцьце пауное красы...

Цішка Гартны.

Всероссійскій Съѣздъ бѣженцевъ изъ Бѣлоруссіи и итоги его работы.

(Продолженіе).

Если въ докладахъ съ мѣстъ и въ работахъ по вопросамъ чисто бѣженскаго характера, какъ напримѣръ: ревакуація, оказаніе матеріальной помощи здѣсь въ Россіи, устройство на мѣстахъ по возвращеніи и проч. среди участниковъ съѣзда царило почти полное единодушіе, за рѣдкими исключеніями со стороны провоцировавшихъ Съѣздъ, то въ вопросѣ о политическомъ положеніи Россіи вообще и Бѣлоруссіи въ частности слишкомъ ярко обозначилась разница между лѣвой и правой сторонами Съѣзда. При этомъ между двухъ огней оказалась наименѣе активная часть членовъ, которая одинъ моментъ не знала, къ кому примкнуть.

Въ выработанномъ еще до открытія Съѣзда особой комиссіей порядкѣ дня значился пунктъ о политическомъ положеніи, который съ повѣстки дня не былъ снятъ, когда послѣдняя утверждалась на первомъ засѣданіи. Несмотря на это, когда въ пятомъ засѣданіи сталъ обсуждаться этотъ вопросъ и уже былъ сдѣланъ докладъ, то выступавшіе съ правой стороны ораторы, принадлежавшіе по своимъ политическимъ возрѣніямъ къ той неопредѣленной „соціалистической“ позиціи, которую занимаютъ различныя „Громады“, стали требовать снятія вопроса съ повѣски дня, вовсе не касаясь въ своихъ рѣчахъ существа вопроса и доклада. Единственнымъ мотивомъ, который выставляли они открыто, не высказывая своихъ сокровенныхъ, но очевидныхъ мыслей, былъ тотъ, что принятая резолюцыя отрицательнаго характера по отношенію къ Германіи и такъ называемому Минскому Правительству можетъ помѣшать бѣженцамъ при ревакуаціи и устройствѣ на родинѣ. Но этотъ доводъ, сначала повліявшій было на мало-сознательную часть членовъ, былъ рѣшительно разбитъ ораторами лѣвой стороны, которые подвергли жестокой критикѣ методъ „воздержанія“ и „смиренія“, рекомендованный приверженцами Рады и „грамадзянами“. Карты были раскрыты и радникамъ ясно было указано, что они „воздерживаются“ вовсе не изъ смиренія, а изъ-за своихъ симпатій къ Скирмунтамъ и Воронкамъ. Настроеніе быстро перемѣнилось и перешло на сторону лѣвыхъ. Кучка въ 5—6 человѣкъ, старавшаяся сорвать вопросъ, потеряла надежду на это и замолкла. Поэтому резолюція, предложенная со стороны лѣвыхъ, была принята подавляющимъ большинствомъ, и когда результаты голосованія ея стали извѣстны, радовцы сочли необходимымъ удалиться, и нѣкоторые изъ нихъ, въ особенности Московскіе грамадзяне, не показывались больше на Съѣздѣ. Резолюція выражаетъ пожеланіе бѣлорусскаго трудового народа быть въ автономной связи съ Совѣтской Россіей и выражаетъ осужденіе Минской Радѣ и Секретаріату, продающимъ Бѣлоруссію во власть нѣмецкихъ имперіалистовъ.

Характерно еще и то, что представители разныхъ бѣлорусскихъ соціалистическихъ (?) Громадъ, особенно Московскихъ, держались очень и очень пассивно. Даже защитникъ интересовъ бѣлоруссовъ въ Россіи—консулъ Минскаго Секретаріата въ Москвѣ не соблаговолилъ посѣтить Съѣздъ и узнать его работы и постановленія. Очевидно, эти постановленія пришлось не по вкусу г. Консулу.

Изъ работъ Съѣзда организаціоннаго характера обращаютъ на себя вниманіе два основныхъ постановленія: первое—о предоставленіи Бѣлорусскому Національному Комиссаріату правъ юридическаго лица, главнымъ образомъ, въ вопросахъ бѣженскаго характера, и второе—постановленіе о необходимости Центральнаго Бѣлорусскаго бѣженскаго Комитета, который взялъ бы на себя непосредственно организацію бѣженцевъ на мѣстахъ и содѣйствовалъ бы ихъ ревакуаціи. Комитетъ избранъ, и въ настоящее время функціонируетъ въ Москвѣ. Оба эти постановленія будутъ имѣть большое значеніе при разрѣшеніи и ликвидаціи бѣженскаго вопроса.

Продолженіе въ слѣд. №.

И. П.

Парада вучыцялеу усіх чынау школ Беларусі.

У будынку Педагогічнаго Інстытуту імяні Шалапуціна, у пакоі Беларускаго Народнаго Унівэрсытэту, тры дні падрад, 21, 22 і 23 ліпня г. г. ішла парада вучыцялеу усіх школ Беларусі, як акупованай, так і Радавай яе частак, зробляная Культурна - Асьветным Аддзелам Беларускаго Нацыянальнаго Камісcарыяту. Лік сабраушыхся боляй 100 чалавек.

У пачатку парады, 21 ліпня у 2 гадзіны дня быу праслуханы даклад Н. К. Ульянавай па пытаньню аб задачах Радаваго Ураду у справя школьнаго і зашкольнаго будаваньня. Не гаворачы аб рускай школе, якая наагул находзілася у пачаткавум палажэньню. Н. К. Ульянава бярэ за аснову свайго дакладу школы ангельскія, германскія, пранцускія і швэйцарскія, з якімі ей давелося пазнаеміціся у часы нявольнаго быцця заграніцай, якія былі зроблянны па усім трэбаваньням самай навейшай педагогікі і якія, адным словам, можна было узяць за прыклад.

Удачным падборам фактау, якія кідаліся натта у вочы пры агляданьні школау, яна паказала, што гэтыя школы былі школы классавыя, школы буржуазныя; што яны служылі толькі дзеля патрэбнаго муштраваньня і дысціпліраваньня дзяцей, гадаваньня іх у дусі пагарды да беднасці, як да граху, выстауляючы добра адзетаго, шляхетнаго чалавека як ідэал. У звязку аснаупою ідэяй поруч с паказною чыстатой у іх істнавалі цялесныя кары дзяцей, наагул самая грубая духоуная гразь, якая кідалася усюды, і на усякум мейсцы у вочы. Паказаушы гета, яна пераходзіць да таго, чым школа павінна быць пры Сацыалістычнум строю.

Замест классавай школы, мы павінны зрабіць школу ядыную, заместа школы вучонае—школу жыцьця. Школа павінна стаць тым мейсцам, дзе б чалавек гатовіуся да жыцьця, але жыцьця ні ідэальнаго, ні заманчываго, як яна малюяцца у кніжках і якою паказвалі вучням у старых школках, а жыцьця са усею яго ня прыкрашанай праудай. Даляй школа павінна выробляцца ня указаньнямі зверху, а патрэбнасцямі самаго насяленьня, якоя повінна бачыць у школе сваю школу. Затым школа павінна быць працоукай школай, дзе тэорыя і практыка узаемна папауняюць одна другую.

Даклад слухауся вучыцялямі з вялікім уніманьням і вызвау, доугія оплескі дакладчыцы і падзяку. Ад усіх слухаушых і ад Беларусскаго Нац. Ком. т. Турук прывітау Радавую уласць і Камісcарыят Народнай Асьветы, так многа робячых дзеля адукацы народных массау, падняцьцям іх духоунаго развіцьця. Прывітаньня былі пакрыты оплескамі і авацыяй Над. Констант. Ульянавай.

Посля Ульянавай т. Турук зрабіу даклад аб рабоці Культурна-асьветнаго Аддзелу Белар. Нац. Камісарыяту. Указаушы

любашчамі, ведаючы, што яны спагады ня страчаюць у Алены, — толькі... далікатчасць вымушала.

Лявон, аднак, даволіуся і сім; і калі, часамі, яму здавалася, што учора, альбо сеньня Алена з інакшымъ прыціскам выказала тоя ці іншая слова, та гэта добры знак, і у яе, бадай, вышла змена у думках. Тады яго забірала большая спадзеука і ен вельмі цешыуся ды ня забываў яе бацьком адмечаць такія карысныя ім здарэньня.

„Пабачыця, Алена зменіцца! Растаняцца сама са сваімі паганымі думкамі, навеянымі гэтым дамакратам, голікам гэтым. Толькі вы смялей вазмецяся за яе. Вось учора (ці сеьня) дык яна зусім іначай казала, нібы каялася у няпаслушэнсцвя бацькоу“. Бацькі думалі:„ а мо і так“ і шчырэй браліся за дачку; навэт былі часы, калі, здавалася, яны гублялі бацькоуская почуцьціо, як да едзінае дачкі свае і лаялі яе патаскухаю, шэндаю ,брыдою і горш...

Але Алека ня рабілася тым, чым бы хацелі бачыць яе бацькі; наадварот: чым даляй, тым яна больш і больш наганяла на іх варажнасці, чужылася іх і капала у аднасінах глыбейшую канаву: ня слухала, злавалася, гаварыць ня хацела.

Прыходзіла да таго, што у хаця навісала некая бяда з—за сямейных неладау. Прауда, ні чуць, ні бачыць яе выразна нікому ня удавалася, але ачувалі міжвольна і Алена і яе бацькі. Тым часам беда гэта зараджалася ікрас такім парадкам, што, калі і ачувалі яе бацькі, та забывалі пры ем. Ды як жа ж! Ведаючы і бачучы, што дзеяцца між імі і дачкою, бацькі ня на жарты гатовіліся патом да вясельля—атдачы Алены замуж за Лявона. Прыбіраліся у хаця, рахаваліся аб пасагу, частаваліся усе часцей і часцей з бацькамі Лявона; а яго дык ужо навэт і зяцям пачалі зваць. І усе гэта пры Аленя, ня звяртаючы на яе ні каліва ні беднаго увагі, быццам гутарка ішла зусім ня праз яе, а праз якую няразумную жывіолу, ці проста праз якуюсь рэч. Што думалі гэтым зрабіць самаверныя бацькі—Алена ня пытала, хоць з Фліорам пачасту радзілася, як быць, што рабіць. Фліор, ва усім радзіушы іой, у гэтум нічога ня сказау, баючыся, каб Алена праз яго ня зрабіла абмылкі, а праз яе бяды. Іон яе шкадавау, бо троха любіу і ведау, што яна яго паслухая і усе зробіць. А-зрабіушы, ці пераможа зробляная. Гэта палохала Фліора і іон сказау раз Аленя:

—Маяш сілу вытрываласці—рабі па разуменю. Твае ж разуменьня— праудзівая. Гэты словы былі ля Алены няспадзяванымі: яна уперлася выслухаушы іх у сцену і парашыла сама сабе:

„Маю разуменьня, і маю сілу. Пастаулю на сваіом. Годзі быць мне мяртваю реччу! Буду вольным і слабодным чалавекам!“

З гэтаю думкаю, с кожным часам крапчэушаю у яе душы, яна падышла к сталу, за якім гасціліся яе бацькі і бацькі Лявона, таргуючыся за гарэлкаю аб ей, і сказала, сур'езна і цверда:— Вы ня кіняця спрауляць гэтай пакасці? Дык ведайця— я жывою ня дамся у вашы рукі! Сілы у меня хопе і разуменьня ды адвагі!

Міна на яе твару, тон слоу, зрешанасць у паглядзя, цьвердасць у поступя—усе казала, што дзяучына ня жартуя.

—Ціж ня патворніца твая дачка, Гаронім! Ха ха ха!—пасьмяяуся Лявонау бацька.

—Нехай, я у яе выганю гэты дзяцiняц, —атказау Аленін бацька.

І бяседа пашла даляй.

—Слухай, Тареся, ці ня подушы звоняць? Подушы, здаецца! Паслухай адно,—казала ранічкаю адна кабета другой, стаючы ля вушака вешніц.

—Ага, подушы! Хто б то пам'ер такі?.. —атказала другая і ня паспела дасказаць, як з двару Геронiма Сахі выбегла яго жонка с плачам і прычытамі:

—А-а-ленка-а-а ма-а я-а! Ды чаго-ош-шты-і на-арабі-іла...

Кабеты кінуліся да яе, затрымалі яе і закідалі пытанкамі:

— Што-о, што-о такоя?

— Да-чу-ушка-а ма-ая- а-труіла-а-ся!.. — скрозь слезы прагаласіла Геронiміха. А-а-ле-энка- а ма-ая.

А подушы уже званілі шчырэй і шчырэй.

Цішка Гартны.

што роль усяго Камісарыяту Беларускаго наагул у агульнагасударсцвяннай рабоцячыста падсобная асабіста у той частцы, дзе датыкаяцца Беларусі, як боляй знаемаго з мейсцовымі патрэбамі — ен пераходзіць да работы Культ. - Асьветнаго Аддзелу. Аддзел мая мэтаю забарону школьнай справы на Беларусі і падняцьця узроуня культурнаго развіцця Белар. масс, істнуючых у Расейскай Распубліца. Покі што быу установлян звязак з Белар. культур-прасв. арганізацыямі, аткрыты Беларускі Нар. Унівярсытэт, кап падгатовіць патрэбных інструктарау у справя насажэньня самасазнаньня беларусау. Цяпер усе меры пакіраваны да таго, кап дапамагчы вучыцялям забранай Беларусі, якія знаходзяцца у натта дрэннум матэрыяльнум палажэньні і яшчэ боляй кап ні дапусціць развалу школьнай справы у Беларусі. Прыняты энаргічныя шагі да гэтаго і гэта у нас стаіць на чараду дня.

Даклад Турука таксама слухауся з вялікім цікам і вызвау некулькі пытаньняу, адказ на каторыя здаволіу слухачоу. Пашля гэтаго працяг парады адложаны на другі дзень.

(Будзя даляй).

Аб усім па троху.

З Беларусі.

У г. Мсціслаулі местовая буржуазея абложана адначасовым налогам, які ідзе на куплю хлеба.

Прыяхджаушы надоячы пасланец сэкцыі беларускіх эсэрау у Радзя Беларускуй — Я. Мамонька як нам прыватна павядамляюць — рабіу параду між кіраунікамі Беларускай Народнай Грамады, на якой абгаворваліся паважныя пытаньня.

Новым прэзасам Народнаго Сакратарыяту Беларускай Народнай Распублікі п. Серадою пастаноуляна хуччэй перасяліць у Мінск выдатных беларускіх дзеячау.

Надоячы Мінскім радцам заплацілі за тры месяцы жалаваньня. Гэта іх дужа узрадувала і прыдало хенці да далейшай працы.

З Магіліоушчыны пастаноуляна высяліць усіх тых кіраунікоу ліва с.-р. партыі, якія агітуюць супроць радау. Ужо высяляны бышыя губэрскія камісары — Селіванау і Шабло.

РЕКВИЗИЦІЯ ЛОШАДЕЙ.

ВИТЕБСК, 13 августа. В занятых нѣмцами Лэпельском, Дриссенском, Полоцком и Дисненском уѣздах идет усиленная реквизиція лошадей, при чем цѣны мѣстной администраціей положены самыя минимальныя. На этой почвѣ происходят столкновенія с крестьянами. (ПТА).

ЦАРСКАЯ ПОЛИЦІЯ.

ВИТЕБСК, 13 августа. По сообщеніям прибывших из Полоцка лиц, во всѣх оккупированных мѣстах Бѣлоруссіи формируется земская стража и урядники. В Полоцкѣ начальником земской стражи назначен бывшій царскій полицеймейстер, извѣстный погромщик и черносотенец Мироченко. Вновь введены в полицейскій обиход тѣлесныя наказанія. В городѣ наблюдается, в связи с послѣдними репрессіями, сильное возбужденіе. Ожидают выступленій против бывших царских наймитов и палачей. (ПТА).

КОММУНИСТЫ ЛИТВЫ и БѢЛОРУССІИ.

В Смоленск сообщают из оккупированной области, что там недавно закрылась конференція нелегальных коммунистических организацій, оккупированной Бѣлоруссіи и Литвы, представлявшая нѣсколько тысяч организованных членов. Конференція приняла ряд важных резолюцій.

По текущему моменту принята резолюція, отмѣняющая правильность заключенія Брестскаго мира. Резолюція указывает на необходимость придти на помощь Совѣтской Россіи в борьбѣ с чехо-словаками.

Рѣшено организовать отряд коммунистов оккупированной области. Принято обращеніе к крестьянам и рабочим Бѣлоруссіи и Литвы с призывом придти на помощь Совѣтской Россіи.

Что было въ Оршѣ.

(Из бесѣды).

Тов. Л., посѣтившій вмѣстѣ с тов. Радеком Оршу, непосредственно послѣ лѣво-эсеровскаго мятежа, слѣдующим образом высказывается о происшедших там событіях.

Мѣстный Совѣт был далеко не на высотѣ своего положенія и состоял преимущественно из молодежи, упивавшейся своей властью и совсѣм не соотвѣтствующей тому назначенію, которое выпало на долю Орши, как пограничнаго пункта. Обязанный слѣдить за непрохожденіем контрабанды, мѣстный Исполком, наряду с мѣстной же Чрезвычайной Комиссіей по борьбѣ с контр-революціей, направил свое вниманіе на таможенных чиновников, не позволяя им получать, согласно установившейся традиціи, свой 10/% с пропускаемых товаров. Между тѣм эта „традиція“ не столь большое зло, как тѣ формы контрабанды, которыя процвѣтают в Оршѣ, несмотря на бдительность Исполкома. К сожалѣнію, в этой контрабандѣ принимали живѣйшее участіе расположенные в Оршѣ Совѣтскіе отряды. Отряды эти, кстати сказать, свѣдѣнія того же Исполкома, были крайне неудачно размѣщены в Заднѣпровьѣ среди кулаческаго зажиточнаго населенія, в большинствѣ антисемитскаго. Развращенные абсолютным бездѣліем, так как обученія никакого не происходило, они потворствовали контрабандистам. Установился слѣдующій способ контрабандной переправы товаров через границу: за извѣстное вознагражденіе, доходившее нерѣдко до 3.000 руб., часовой передавал свой пост переряженному солдатом контрабандисту, который и пропускал провоз контрабандных товаров: другіе же, болѣе „честные“ часовые, не соглашаясь на такой маскарад, просто в условленное время отходили от поста.

Таким образом, почва для мятежа была подготовлена. С одной стороны—малоопытный, несоотвѣтствующій своему назначенію Исполком, с другой—развращенные красноармейскіе отряды. Естественно, что когда пришел приказ об отправкѣ этих отрядов на чехо-словацкій фронт,—они не захотѣли растаться с сытным житьем у своих хозяев, в большинствѣ спекулянтов и мѣшечников, а главное—от выгод участія в контрабандѣ. По полученіи этого извѣстія был устроен митинг, на котором многіе ораторы призывали не подчиняться приказу и весьма нелестно отзывались о мѣстном Совѣтѣ. Раздавались призывы и к еврейскому погрому. Выступившій представитель лѣвых с.-р. призывал красноярмейцев пойти свергать Совѣт. Под его предводительством всѣ собравшіеся направились к Совѣту. Растерявшійся Исполком пытался выдвинуть против мятежников бывшій в его распоряженіи броневой автомобиль, но он вскорѣ ими был захвачен. Тогда Исполком в полном составѣ поспѣшил покинуть Оршу. Совѣт также разбѣжался. Лѣвые с.-р. организовали военно-революціонный комитет, во главѣ котораго стоял лѣвый с.-р. Буевич.

Этот комитет выпустил приказ № 1-й, в котором извѣщал об упраздненіи Исполкома и предлагал всѣм гражданам сдать оружіе в трехдневный срок. Кромѣ того, им была выпущена прокламація, в которой предлагалось всѣм рабочим организаціям прислать своих представителей для работ в Совѣтских органах. Однако, как только в город вошли вызванные по телеграфу Совѣтскіе отряды из Смоленска и Витебска, как революціонный комитет поспѣшил передать власть этим отрядам. Таким образом, мятеж был быстро ликвидирован. Разбѣжавшіеся банды мятежников - красноармейцев засѣли в окружающих лѣсах. Необходимо их возможно скорѣе уничтожить, так как несомнѣнно, что они увеличат кадры контрабандистов. Необходимо также, кромѣ налаживанія таможной охраны, подчиненіе мѣстных органов, вѣдающих дѣлами таможни и переправой через границу, непосредственно Центральной власти, ибо, как показал опыт упомянутаго Исполкома, отсутствіе сколько-нибудь компетентных в дѣлѣ лиц дает возможность опытным германским чиновникам сплошь и рядом обманывать русских таможенных. Кстати, здѣсь слѣдует отмѣтить незамѣтную дѣятельность бывш. шт. - капитана, нынѣ Военнаго Комиссара ст. Орши, тов. Селивачова и завѣдывающаго лазаретом Союза городов Фюрстенберга, которые нерѣдко выручали неопытную молодежь мѣстнаго Исполкома.

В заключеніе не могу не указать на тяжелое положеніе находящихся в Оршѣ бѣженцев, что об,ясняется опять-таки нераспорядительностью того же пресловутаго Исполкома. Они буквально голодают, получая в день бутылку кипятку с кусочками кеты—так называемаго супа, и больше ничего—ни одного кусочка хлѣба. Только процвѣтающая в городѣ свободная торговля дает возможность немногим, имѣющим хотя небольшія деньги, кое-как прокормиться.

З-заграніцы.

Фінляндская правіцяльства прымусіла усім жыдом выяхаць з Фінляндзі да 30 сенцябра. Пошля гэтаго пастанова правіцяльства кажа, што ніхто ня мая права прадаваць жыдом ні яды, ні іншых рачэй патрэбы.

Няпаслухаушых гэтаго распарадку будзя караць закон.

Як падлічыла само англіцкая правіцяльства дык выяснілася, што Англія вінна Амэрыцца 4.245 с пал мільёнау талярау.

Як павядамляюць праз Швэцыю, англічаня высадзілі у Архангяльску 1000 чал. матросау.

З Масквы нямецкая пасольства пераехала у Пецярбург і, прабыушы там усяго дзень, выяхала у Фінляндзю, каб аттуль пераехаць у Прыбалтыцкі край. Чуткі, што немцы гэтым парвалі зносіны з Расейскаю распублікаю—хлусны. Выезд і спынка пасольства ля дамаркацыйнае ліні зробляны ля бязпекі.

Ходзяць чуткі, што хаурусныя пасланнікі у скорум чася прыедуць у Пецярбурх ізноу. Ці доуга яны там прабудуць і куды выядуць няведама.

У французскум парлямэнці прыняты закон, каб прызваць у войска 18 гадовых.

У Англі на ідучую зіму ня хопіць $35^1/_2$ міл. тонау (тона—61 пуд) камяннаго вугалю, патрэбнаго ля прамысловасці і другіх патрэб. Гэта нядастача выяуляяцца с таго, што на патрэбы вайны яго вывязлі шмат у Францыю ды Італю, а капаць яго стала меньш рабочых, якіх прызвалі многа на войну.

У вайне на заходнюм фронця французы ізноу пабядзілі гэрманцау. Паціснуушы на іх падвезанымі свежымі вайскамі—яны адапхнулі немцау назад на 10 кіломэтрау і захапілі у плень 38.000 чал. ды 500 гармат. Наступ французау ідзе даляй.

Англіскі гэнерал Монаш павядаміу аустралісвая правіцяльства, што многія аустраліцкія батальёны зьнішчаны. Агульны лік забітых аустралійцау перацягая за 49 тысяч, а раняных 130 тыс.

Гэрманцы на сваіх лятучых машынах перавовяць пошту з Мікалаява у Адэсу.

Многія цацыфіскія газэты (якія стаяць супроць вайны) пішуць, што Гішпаньня выробляя пляны выступіць макляром у пытаньню аб супольнуй замірэньню. Па іхняму амерыканскі прэзыдэнт Вільсан нібыта сакрэтна даручыу аднаму прадстаунiку наваючага гасударства, які варочауся да гасподы, каб ен даведауся аб тым, як у маючых вагу гэрманскіх колах прымаюць яго, Вільсана, праграму згоды і адказаць яму, на якіх мейстох яе можна згаварыцца, а на якіх не.

Адна аустрыяцкая дывіз'я, што кватаруя у Херсоня, адказалася іці на заходні хронт.

З Расеі.

Надоячы у Кіяу прыехала грузінская місія, каб наладзіць таваразмен паміж Грузіяю і Украінаю.

У Крыму рада крымскіх міністрау пастанавіла паміж законау усякіх вярнуць землю і меньня памешчыкам, якія колісь забралі зямельныя камітэты.

Паміж правіцяльствам Усевялікаго войску Данскога і Украінаю 7 аугуста падпісана згода, па якой г. г. Растоу на Доня, Таганрог і весь Таганрогскі вокруг астануцца за вялікім войскам Данскім.

Берлінская газэта „Берлінэр Тагэблат“ цавядамляя, што Мілюкоу адказауся ад кіраунiства кадэцкаю партыяю і намяркоувая зрабіць новую.

У Волагдзе абвешчана, што усе тыя, хто паспрабуя выяхаць з Волагды у г. Архангяльск без належачых пропускау—затрымаушы, будуць растрэльвацца.

Праз тэлеграму павядамляюць з г. Кузнецку Саратаускай губ., што там цана на хлеб на волі спусцілася да 20 руб. за пуд. Вакол цана усе спускаяцца. Ужо нават прыкметна, што мукі боляй прадаюць — ніж купляюць. Адпрауляць нельга з за таго, што німа закупшчыкау на местох.

У нядзелю, 11 аугуста, адбыуся парад усіх абвучваных вайсковаму строю рабочых. На парад сышлося многа рабочых, і ён выдауся вельмі здатным. Пошля параду быу вялікі мітынг.

Атдзел перэпісы і статыстыкі пры Высшуй Радзя Народнаго Гаспадарства дастау вось якія весткі аб ураджаю:

У Казанскуй губ.—пшаніца, авес, ячмень, проса і грэчка лічацца харошымі.

У Саратаускуй—сярэднімі.

У Тамбоускуй—вураджай хлеба і бульбы жджэцца сярэдні.

У Маскоускуй—жыта лічыцца харошым, авес, бульба і грэчка—сярэднімі, ячмень—горш сярэдняго.

У Наугароцкуй губэрні—жыта лічаць харошым; ячмень і бульбу лічаць сярэднімі.

У Вяцкуй губэрні—жыта, авес і ячмень—харошыя, пшаніца і грэчка сярэднія.

У Валагоцкуй—хлеб сярэдні.

У Пецярбурзя за апошні час дактары адзначаюць, што дужа многа мрэ дзяцей праз тоя, што німа чаго есці, а калі што і есцяка—дык кепская і псуе дзецкую пастацу. Калі у блізжыя часы у Пецярбурх ня будзя надвезяна досі малака і малочнай ежы—та мы зробімся светкамі вялікаго выміраньня дзяцей.

У Уладывастоку на гарацкіх выбарах бальшавікі дасталі большасць галасоу, так што яны могуць ад сябе правясці гарацкога голаву.

Як пішуць грузінскія газэты, у Грузі сярот селян расце равалюцыйны рух супроціу памешчыкау і буржуйна-згодніцкага правіцяльства. „Бальшавікі у апошні час завладалі настроям селян“—пішуць газэты.

Чорнасотніцкая правіцяльства войску Данскога, прымая у ва усе школы па асобнуй ільгоця тых, хто біуся супроць Радавае уласці.

Радактуя і выдае Друкарскі Атдзел Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту.

Типографія Сов. Раб. и Солд. Деп. Москва, Тверская, Мамоновскій пер., д. 12.